

Marja Nykänen
Suomen Pankki

Rahoitusjärjestelmän vakaus

Euro & talous 2/2018

Vakauservio

- Julkaisu Suomen Pankin Euro & talous -sivustolla, ks. <http://www.eurojatalous.fi/fi/rahoitusvakaus/>
- Vuosittainen arvio Suomen rahoitusjärjestelmän vakaudesta ja vakautta uhkaavista riskeistä
- Koostuu pääkirjoituksesta, vakauserviosta ja erillisartikkeleista

Esityksen teemat

- Miksi kotitalouksien velkaantuminen huolestuttaa?
- Suomen asuntomarkkinat eriytyvät
- Suomen pankkisektorin rakenne muuttuu
- Digitalisoituva rahoitussektori vaatii hyvää talouslukutaitoa kuluttajilta

Marja Nykänen

Suomen Pankki

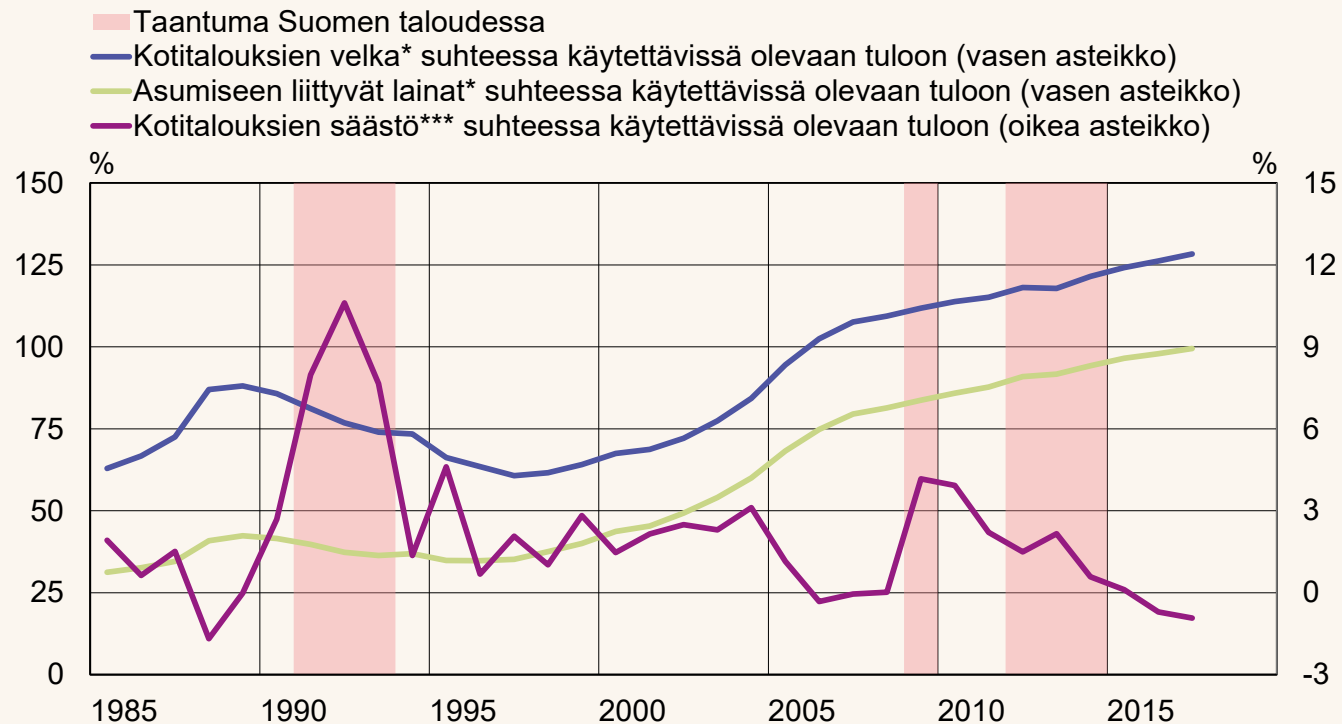
Miksi kotitalouksien velkaantuminen huolestuttaa?

Esimerkkejä Espanjasta, Irlannista ja Suomen omasta historiasta

Kotitalouksien velkaantuminen rikkoo uusia ennätyksiä

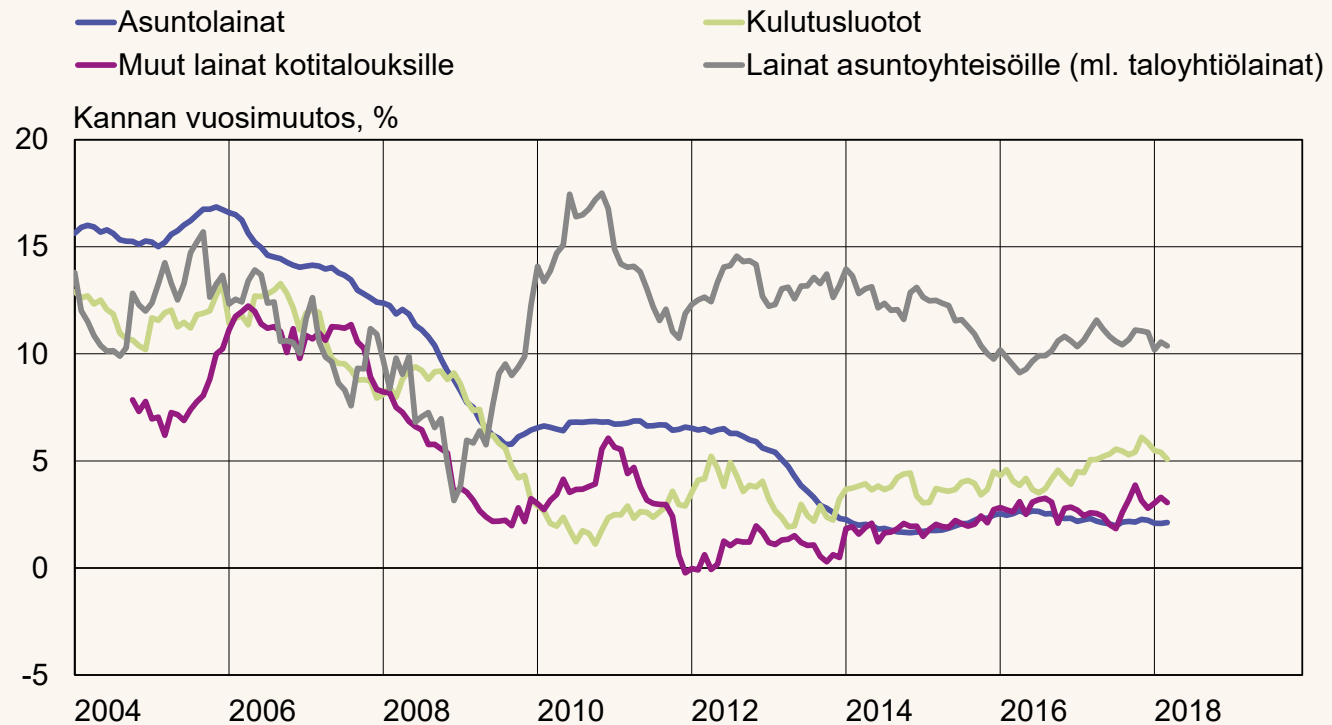
Kotitaloudet velkaantuvat ja kuluttavat runsaasti tuloihinsa nähden

* Ml. arvioidut taloyhtiölainat. ** Asunto- ja taloyhtiölainat. *** Tulon ja kulutusmenojen erotus.
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

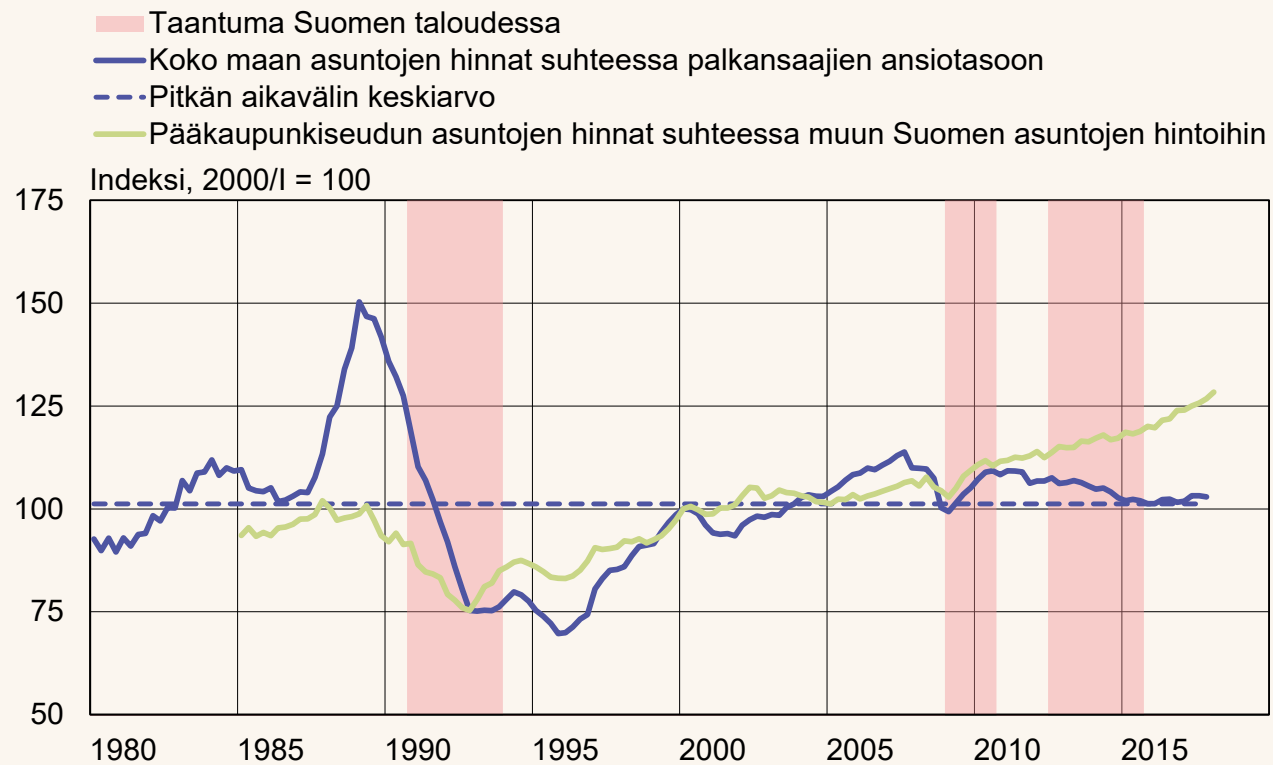
Kotitalouksien velka kertyy useista eri lähteistä

Suomen luottolaitosten kotitalouksille ja asuntoyhteisöille myöntämät lainat.
Lähde: Suomen Pankki.

Asuntojen hintakehitys on kokonaisuudessaan maltillista, mutta kehitys eriytyy alueittain

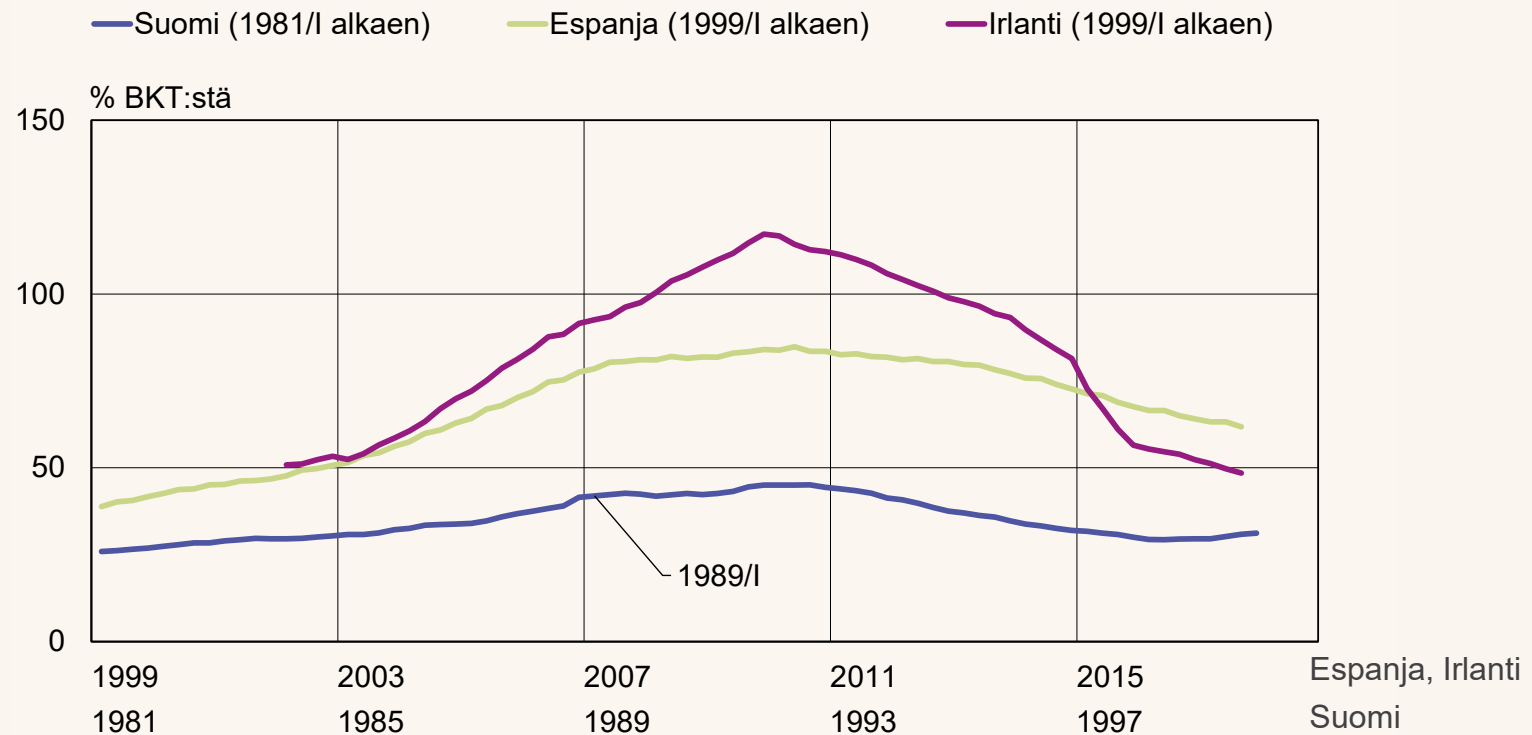

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

Velkaantuneisuus kasvoi nopeasti ennen finanssikriisiä...

Kotitalouksien velka nousu- ja laskusuhdanteissa

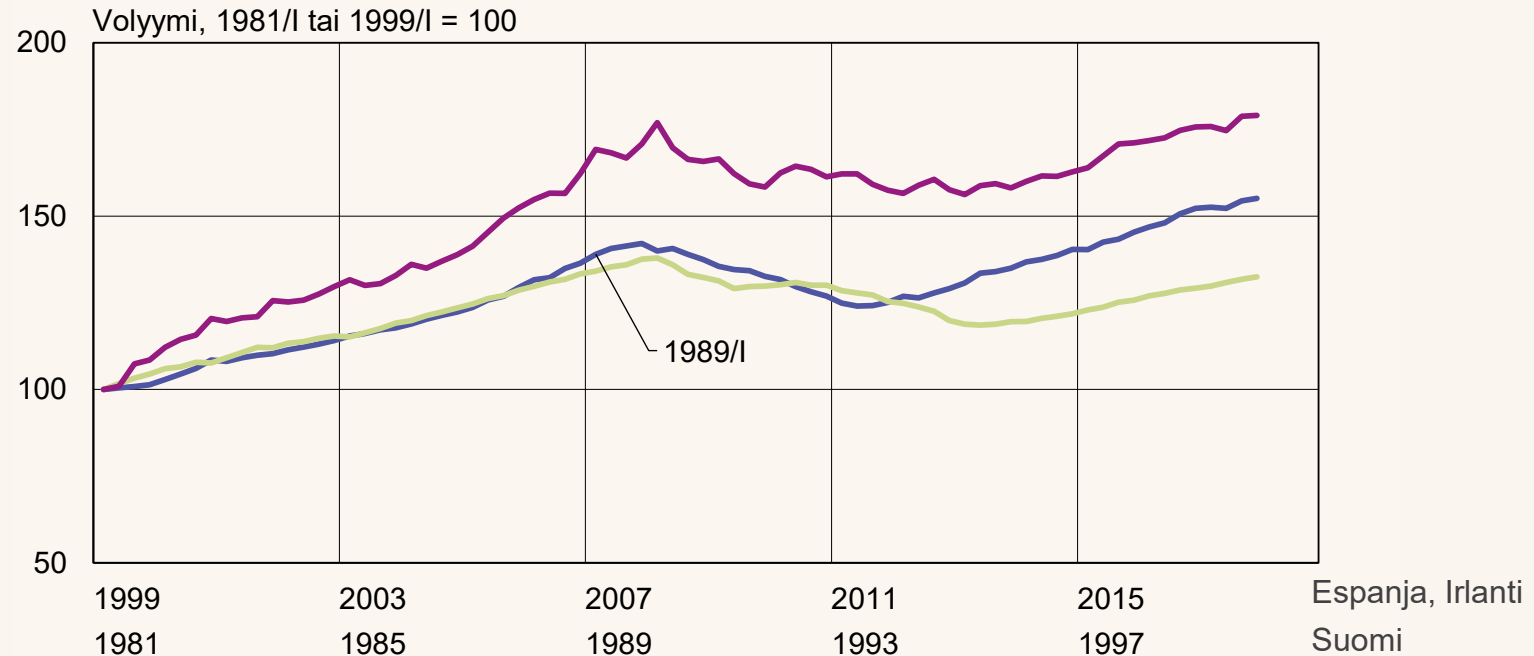
Lähteet: BIS, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

... ja kotitaloudet sopeuttivat kulutustaan kriisin puhjettua

Kotitalouksien kulutusmenot nousu- ja laskusuhdanteissa

— Suomi (1981/I = 100) — Espanja (1999/I = 100) — Irlanti (1999/I = 100)

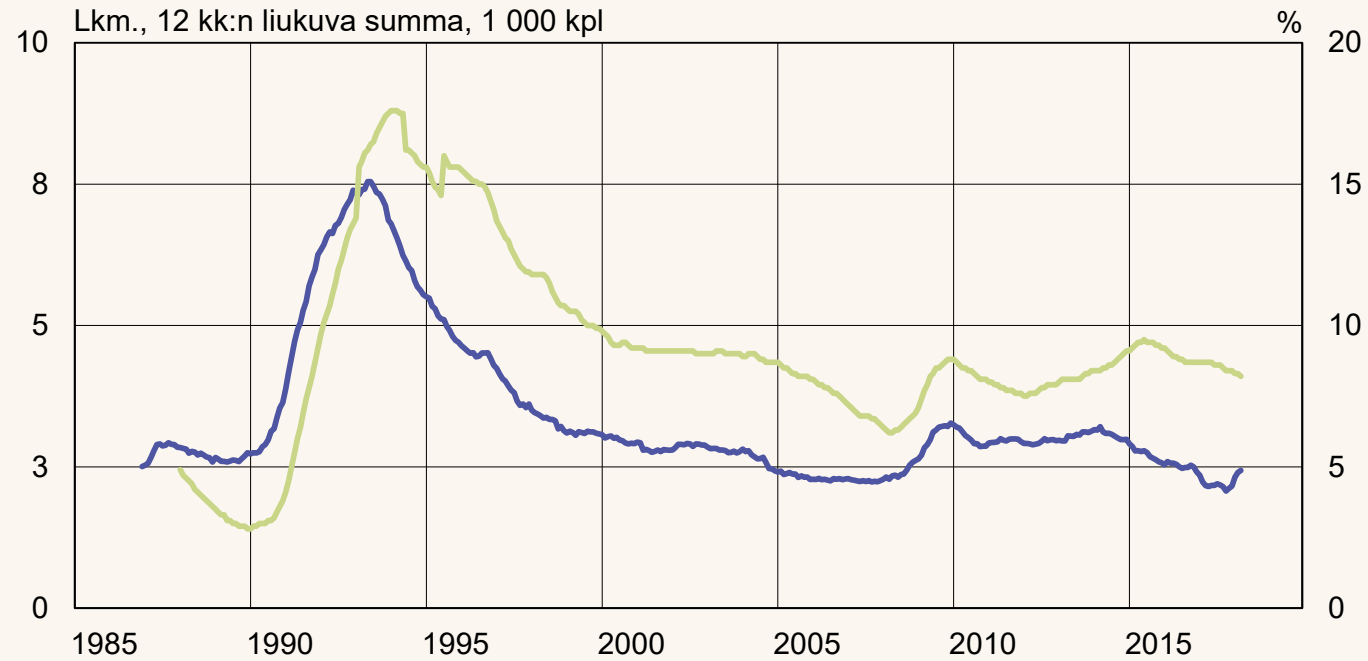
Lähteet: Eurostat, Macrobond, Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

Kulutuksen supistuminen heijastuu talouskehitykseen

Yritysten konkurssit ja työttömyys Suomessa

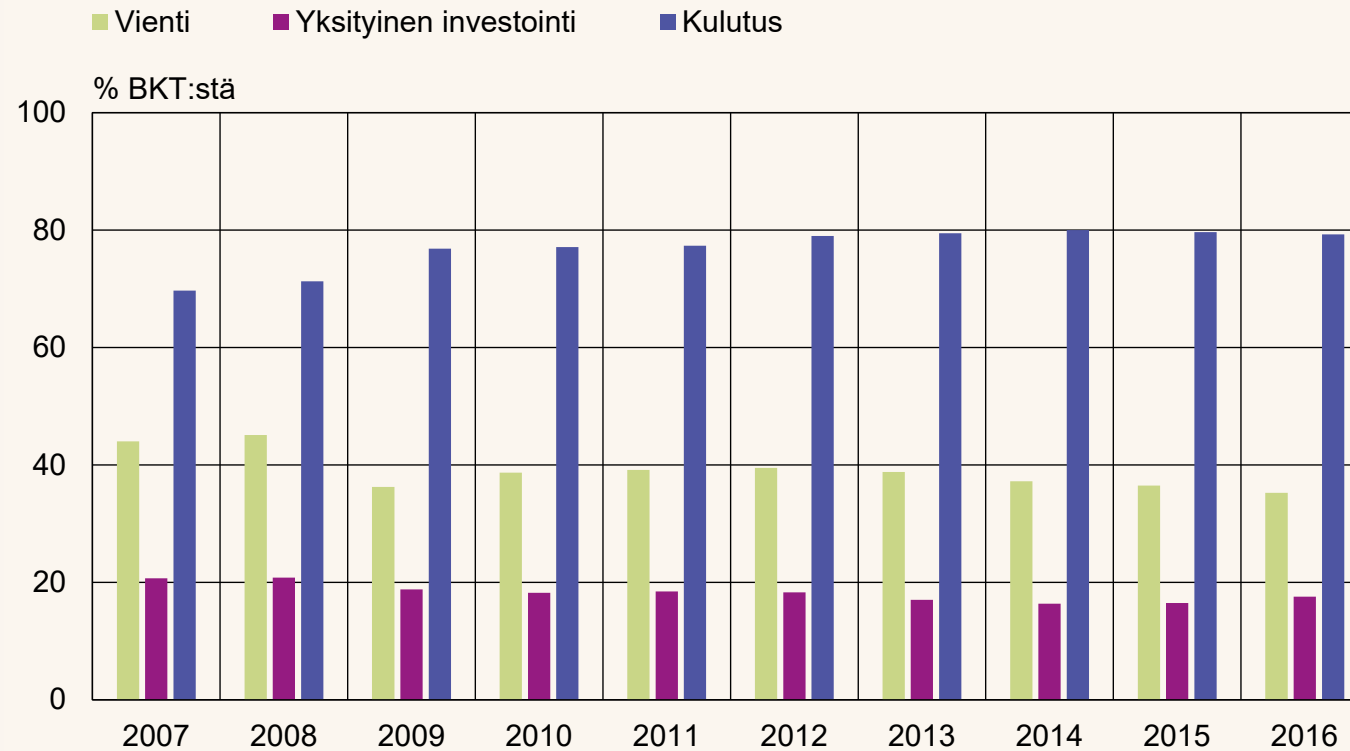
— Vireille pannut konkurssit (vasen asteikko) — Työttömyysasteen trendi (oikea asteikko)

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

Kulutuksen osuus Suomen BKT:stä on merkittävä

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

Marja Nykänen
Suomen Pankki

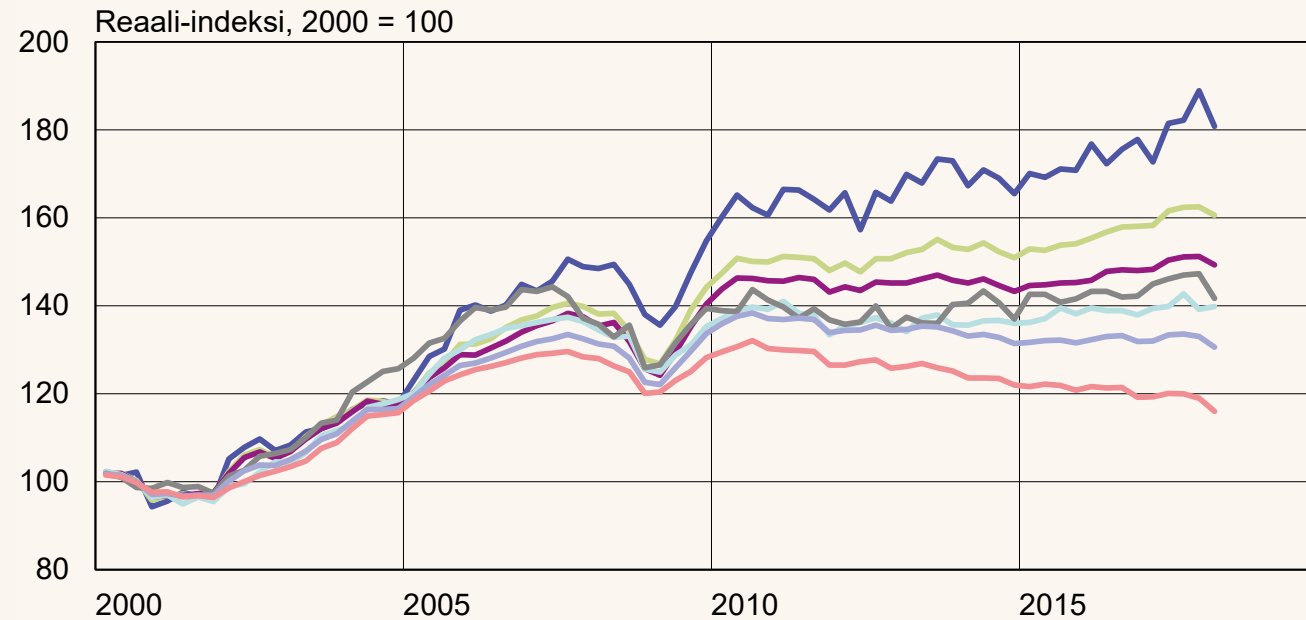
Suomen asuntomarkkinat eriytyvät

Asuntojen hintojen alueellinen eriytyminen jatkuu

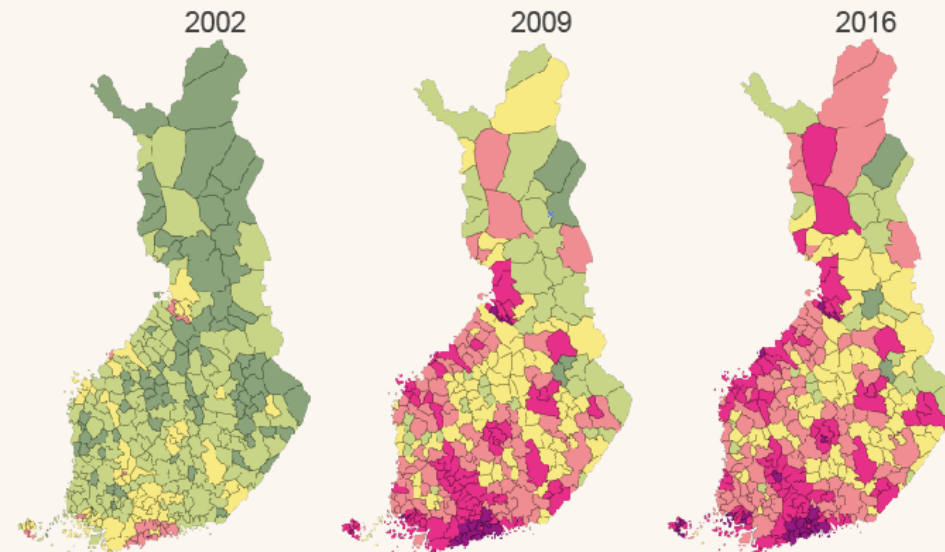
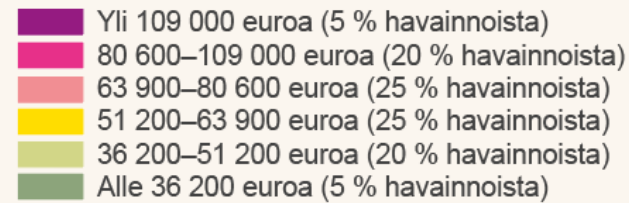
Asuntojen hinnat nousseet kasvukeskuksissa, laskeneet muualla

- Helsingin kantakaupunki
- Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu
- Turku
- Muu Suomi kuin pääkaupunkiseutu
- Koko Helsinki
- Tampere
- Koko Suomi

Lähde: Tilastokeskus.

Asuntovelan määrä kotitaloutta kohti on lisääntynyt etenkin kasvukeskuksissa

Asuntovelkaluokat on muodostettu havaintojen 5. prosenttipisteen (noin 36 200 euroa), alakvartiiliin, mediaaniin, yläkvartiiliin ja 95. prosenttipisteen (noin 109 000) perusteella. Havainnot ovat vuosien 2002–2016 kunnittaisia asuntovelkamääriä (vuoden 2016 rahassa) asuntovelkaista kotitaloutta kohti.

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

Välineet velkaantumiskehityksen hillitsemiseksi

- Lainakaton lisäksi tarvittaisiin välineitä, jotka huomioivat lainanottajan tulot
- Tuloperusteisia välineitä on käytössä Ruotsissa, Hollannissa ja monissa muissa Euroopan maissa
- On tärkeää, että välineitä voidaan soveltaa kaikkeen lainanantoon toimijasta riippumatta

Marja Nykänen
Suomen Pankki

Suomen pankkisektorin rakenne muuttuu

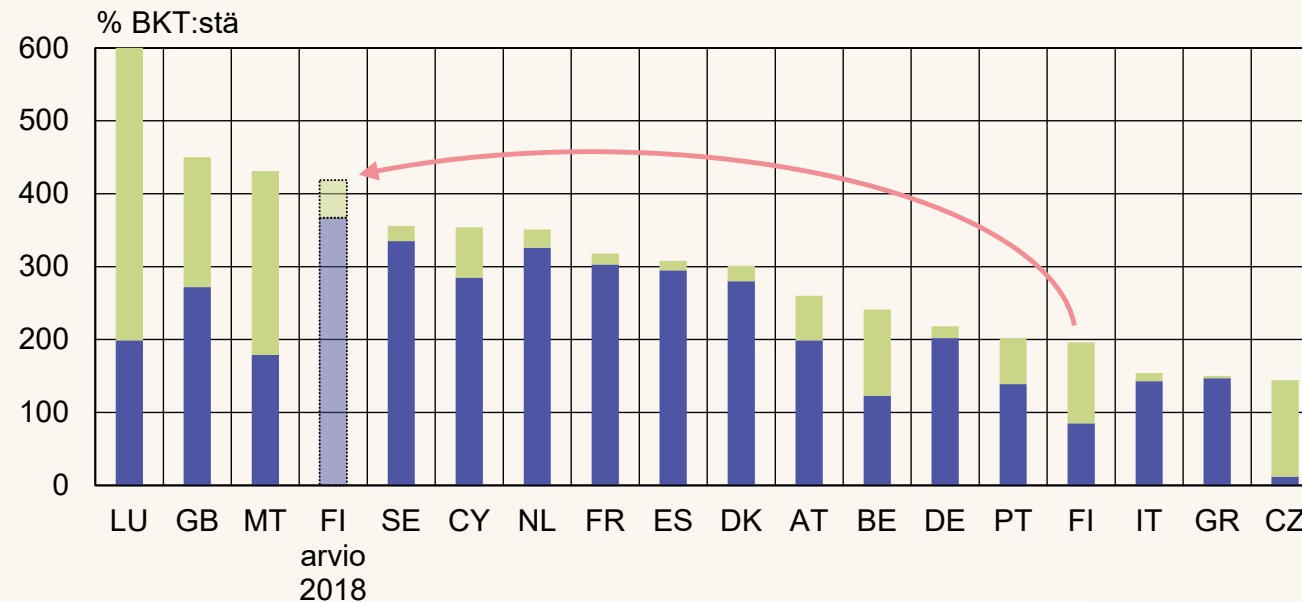

Suomen pankkisektorista yksi Euroopan suurimmista

Nordean muutto kasvattaa Suomen pankkisektorin kokoa

- Ulkomaisten sivukonttorien ja tytäryhtiöiden saamiset yhteensä
- Kotimaisten pankkikonsernien konsolidoidut saamiset yhteensä

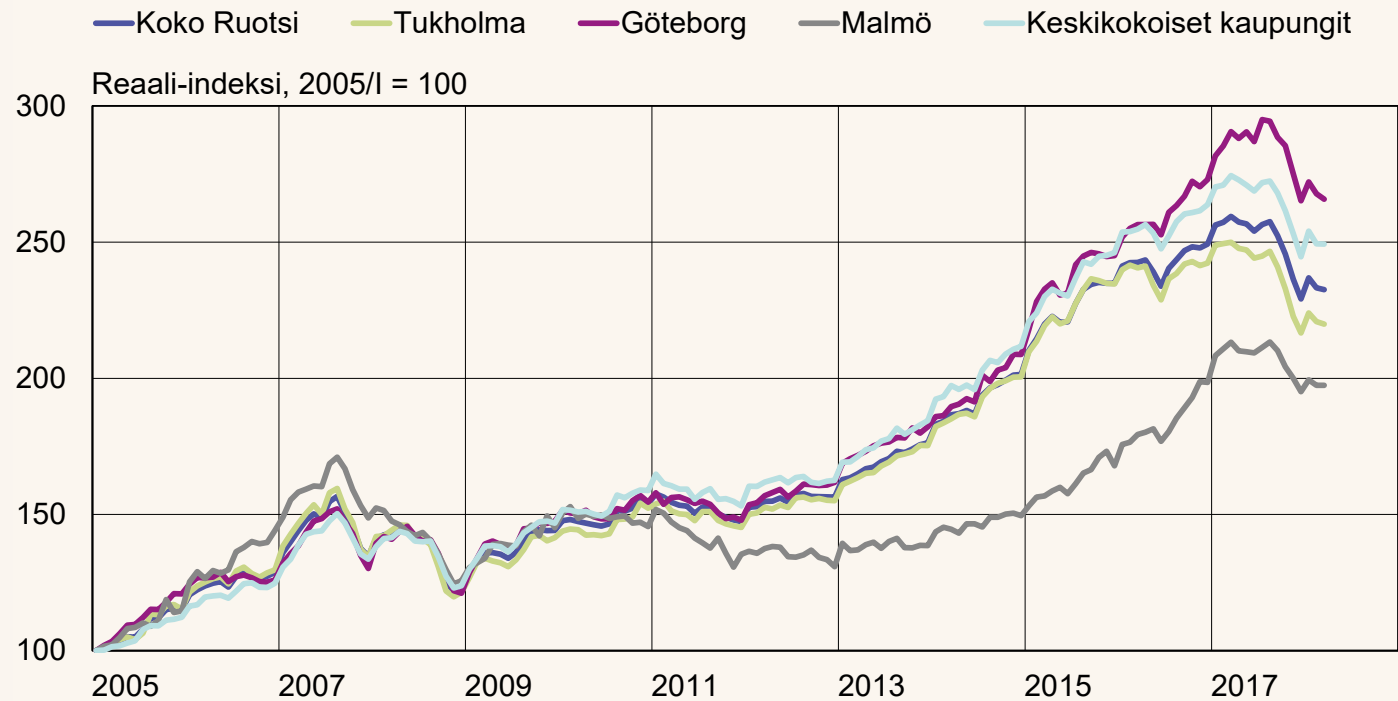
LU = 1520 %, kuva leikattu esityssyistä.

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankin laskelmat, 2017/III.

Pankkisektori entistä alttiimpi Pohjoismaiden asuntomarkkinoiden riskeille

Kerrostaloasuntojen hinnat Ruotsissa ja maan suurimmissa kaupungeissa

Lähteet: Valueguard, Euroopan keskuspankki, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

Pankkiunionin jäsenyys lieventää riskejä

- Suomen jäsenyys pankkiunionissa pienentää Nordean muuttoon liittyviä riskejä
 - Suurten pankkien valvonta ja kriisinratkaisu on yhtenäistä pankkiunionissa, vaikka yhteinen talletussuoja puuttuu vielä
- Pankkiunionin viimeistely edistää rakenteellisten muutosten riskien hallintaa
 - Yhteinen talletussuoja on erityisen tärkeä maille, joilla on suuri pankkijärjestelmä
- Vuoden 2018 alussa voimaan tullut järjestelmäriskipuskuri turvaa osaltaan pankkien toimintakykyä talouden häiriötilanteissa

Marja Nykänen
Suomen Pankki

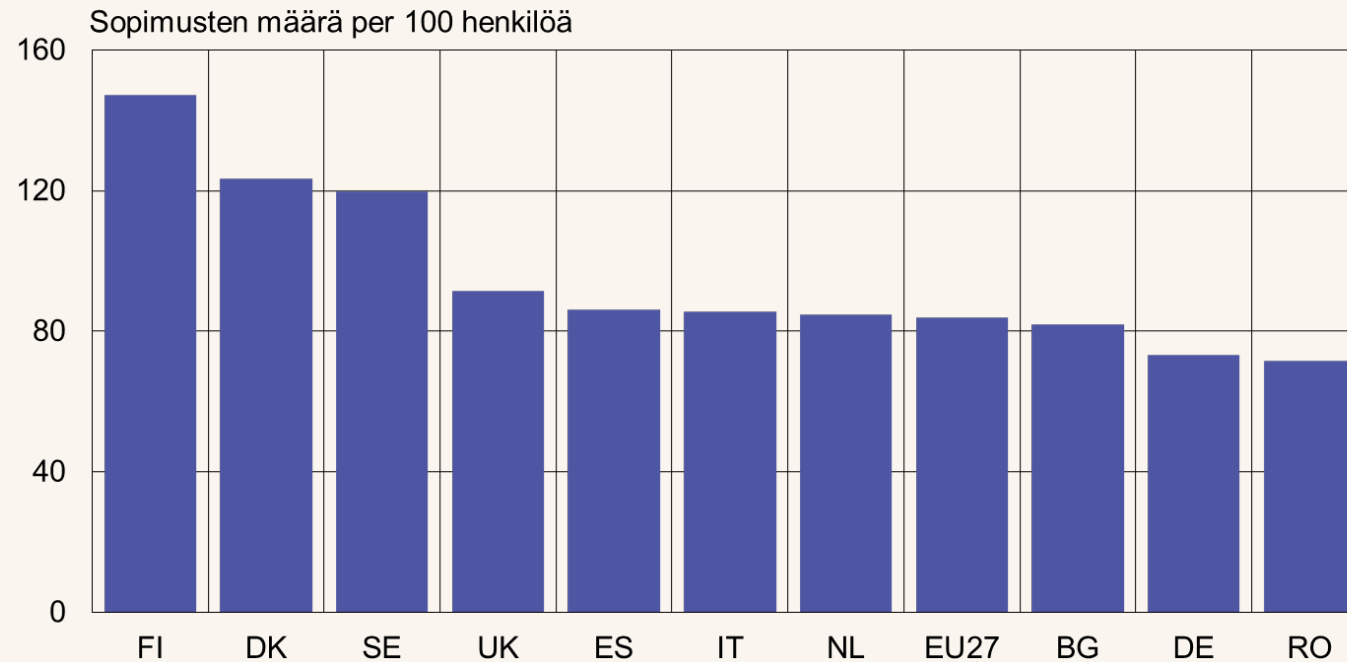
Digitalisoituva rahoitussektori vaatii hyvää talouslukutaitoa kuluttajilta

Kuluttajilla on hyvät valmiudet ottaa käyttöön erilaisia digitalisia palveluja Suomessa ja muissa Pohjoismaissa...

Pohjoismaissa on enemmän mobiilikaistaliittymiä kuin asukkaita

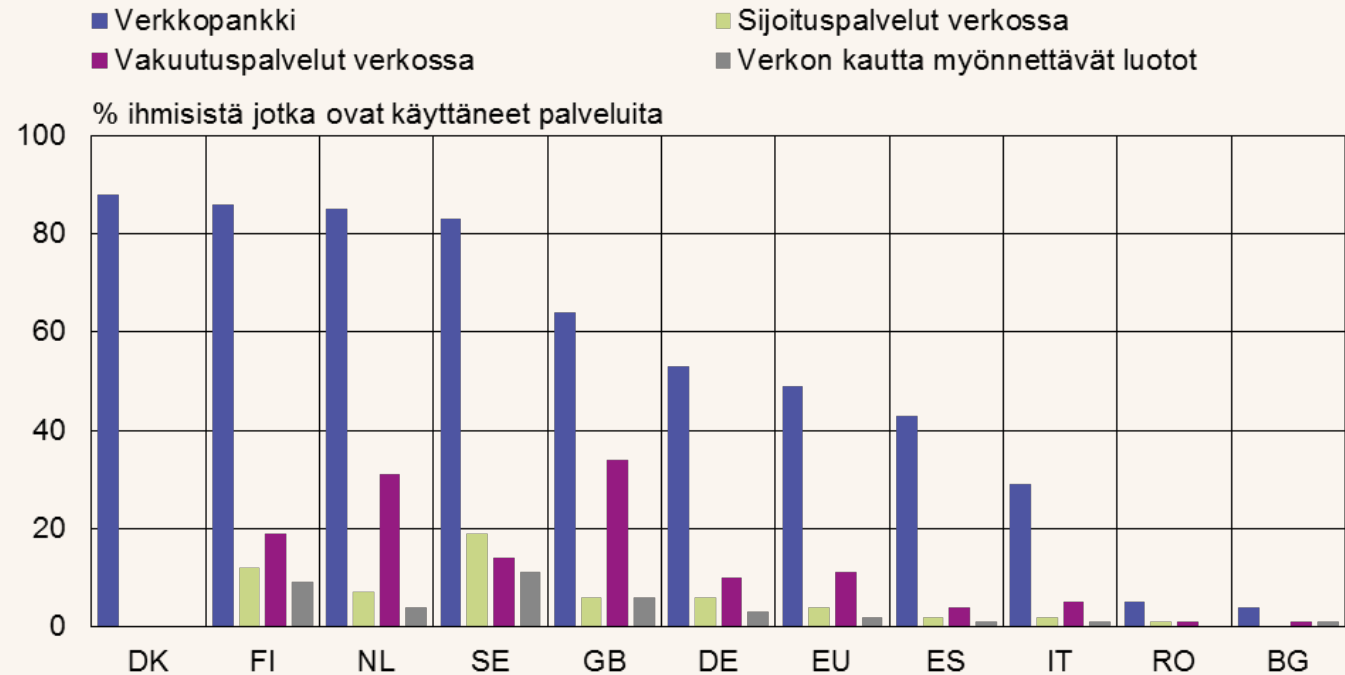

Lähde: Euroopan komissio.

34344@Mobile take-up

... mikä näkyy myös rahoitussektorin toimintamalleissa

Suomessa sähköinen pankkiasiointi on yleisempää kuin monissa muissa euromaissa

Lähde: Eurostat.

Marja Nykänen
Suomen Pankki

Johtopäätökset

Kattavat välineet tarpeen velkaantuneisuuden kasvun hillitsemiseksi

- Talouden kohdatessa sokkeja velkaantuneet kotitaloudet ja yritykset supistavat kulutustaan
 - Pankit varautuvat luottotappioihin ja kiristävät lainanantoaan
 - Kulutuksen supistaminen ja lainanannon kiristyminen hidastavat taloutta entisestään
- Tarvitaan lainanottajiin kohdistuvia makrovakaussäilytystyövälineitä kotitalouksien velkaantumisen ja asuntoluotonannon hillitsemiseen
- Erityisesti taloyhtiölainojen osalta on syytä ottaa huomioon lyhennysvapaiden päättymisen sekä mahdollisten korkotason muutosten vaikutukset
- Ylivelkaantumisen torjuminen hillitsee osaltaan asuntomarkkinoiden eriytymistä ja edistää siten myös työvoiman liikkumista

Pankkisektorin rakennemuutos

- Suomen pankkisektori kasvaa Nordean muuton seurauksena, mutta jäsenyys pankkiunionissa lieventää muutoksen aiheuttamia riskejä
 - Suurien pankkien valvonta ja kriisinratkaisu yhtenäistä pankkiunionissa
- Pankkiunionin loppuunsaattaminen edistää EU:n pankkimarkkinan syventymistä
- Järjestelmäriskipuskurilla voidaan turvata pankkien toimintakykyä talouden häiriötilanteissa

Digitalisaatio monipuolistaa toimijakenttää

- Kuluttajien talouslukutaidon merkitys korostuu
 - Kuluttajien oltava tietoisia uusien sovellusten ehdoista
- Tärkeää säilyttää sääntelyn yhtenäisyys eri toimijoiden välillä
- Viranomaisten ja toimijoiden on varauduttava asianmukaisesti kyberriskeihin
- Positiivinen luottorekisteri helpottaisi velkaantumiskehityksen kattavampaa seurantaa

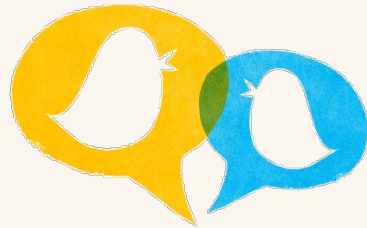

Suomen Pankin sivuilla useita uusia rahoitusvakauteen liittyviä artikkeleita

- Vakausarvio
- Kotitalouksien velkaantuminen aiheuttaa tappioita myös yrityslainoista
- Asuntojen hintojen ja velkaantuneisuuden erot suuria Suomen sisällä
- Suomen kiinteistösijoitusmarkkinasta
- Riskilisien äkillinen kasvu arvopaperimarkkinoilla edelleen suurin kansainvälinen rahoitusvakaushka
- Ruotsin asuntomarkkinoiden riskit myös muiden Pohjoismaiden huolena
- Velkaantumista rajoittavat välineet
- Makrovakauspoltiikka vakiintuu Euroopan unionissa
- Työ pankkiunionin loppuunsaattamiseksi etenee
- Järjestelmäriskipuskurilla voidaan suojata pankkisektorin toimintakykyä vaikeissa oloissa
- Ensimmäinen katsaus uudistetun maksupalveludirektiivin vaikutuksiin
- Pohjoismaiset pankit muuttuvat digiaikaisiksi
- Kyberturvallisuutta monella eri tasolla digitalisoituvassa finanssimaailmassa

Kiitos!

marja.nykanen@bof.fi

[@MarjaNykanen](#)